

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu: Türke Doğru

Yrd. Doç. Dr. Hatice KADIOĐLU ATEŐ

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Merve Gül MAZI

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Türke Doğru 176 sayfalık bir kitaptır. Yazarı, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'dur. Kültür Basımevi tarafından 1943 yılında İstanbul'da basılmıştır. Kapaktaki "üçüncü bin" yazısı baskı sayısını ve adedini belirtmektedir. Basan ve yayan yeni adam bilgisi de kitap kapağında yer almaktadır. Kitabın ederi 150 kuruőtur. Eser, yeşil renkli karton kapağa basılmıştır.

Önsöz

Türke doğrunun birinci kitabını arkadaşşımdan borç alarak bastırdım ve bin bir güçlük içinde! Kitap memlekette hiç umulmayan bir ilgi uyandırdı. İkinci basımını yaptık o da bitti. Sağ kalırsak bir üçüncü basımını da yapacağız. İkinci kitap birinci kitabın parçasıdır, onun devamıdır. Tez yine odur: Türke doğru, gelencilik. İkinci kitapta birincisi gibi açık ve yaygın bir milliyetçiliğin her şeyden önce gelencilikten başka bir olmadığını geleneklerinden kopan milletlerin kökünden ayrılmış bitkiler gibi solup kuruyacağını, her türlü kültürel ve medeni kalkınmaların başı ulusal geleneklere sarılmak olduğunu söyler.

Kuvvetlisin

Cahil köylü deyip geçme! Tarlayı sürmesini bilen odur; ekmesini, biçmesini bilen odur! Çocuk yetiőtirmesini, büyütmesini, askere göndermesini bilen odur. Düşmanla dövüşmesini bilen odur. Yurdunu korumasını bilen

odur. Sıkıntılarını çekmesini bilen odur. Güçlükleri yenmesini bilen odur. Türk olduğunu bilen odur. Çok eski, çok büyük bir millet olduğunu bilen odur. Kendi milletini başka milletlerden aşağı görmeyen odur. Öz milliyetçi odur. Medeniyetin gösterişine aldanıp kendini unutmayan yine odur.

Kuvvetlisin; neden? Bu yeryüzünde yaşayan büyük milletler arasında büyük bir yerin ve o yerin üzerine de yaşama hakkın olduğuna inandığın için.

Kuvvetlisin; neden? Tarihin düşkünler karşısında şahlanan, güçlüler karşısında boyun eğen alçak bir sürünün alçaklık dolu tarihi değil, düşkünlere el uzatan, cana kıyanlara karşı ayaklanan, yardımını kendine töre yapan asil bir milletin ulu tarihi olduğu için.

Kuvvetlisin; neden? Bütün milli tarihinde ve törel menkıbelerinde insanlık halini ve insanlık töresini en yüksek derecede temsil ettiğin için.

Kuvvetlisin; neden? Çünkü kahve köşesinde pineklediğin, sokakta dolaştığın, evde esnediğin zaman, dedikoduya, yeise, bedbinliğe yer vermediğin için.

Kuvvetlisin; neden? Çünkü sovanı somuna katık etmesini biliyorsun, aç kalmasını biliyorsun, acı çekmesini biliyorsun, sevmek nedir biliyorsun, ölmek nedir biliyorsun, korkmuyorsun.

Kuvvetlisin; neden? Zira engin bir hayat felsefen var.

Kuvvetlisin; neden? Şunun için ki tarih, idealini kaybeden cemiyetlerin böyle bir ülkünün kızgınlığını taşıyanlar tarafından yutulduğunu öğretiyor.

Kuvvetlisin; niçin mi? İçeride parça parça olmadığın için, tek gövde, tek gönül ve tek istek gücü olarak yaşadığın için.

Cevap Ver!

Genç adam! Senin için en büyük tehlike, hiçbir işe yaramamaktır. Sağlam gövdeli, akıllı, bilgili, duygulu, hatta enerjik olabilirsin; fakat, işe de yaramalısın. Tek başına kuvvetli olman yetmez, topluluğun içinde de yaşamalısın. Bu topluluk yalnız insan değil, toplulukta yaşar adam ister.

Ömrün de bir kere eline beli alıp tarlaya girdin mi? bu beli katı toprağın çatlaklarına saplayıp tezekleri devirdin mi? Eline balyoz alıp ocakta kızaran demirin üzerine var kuvvetinle vurdun mu? Eğinin altından dökülen demir tozlarını teneffüs ettin mi? Şu seyrek dişli ağaç testeresiyle bir ağaç kütüğü kestini mi? Hayatın da bir defa olsun, taşı taş üzerine koydun mu?

Soruyorum sana: Aşk nedir tanıttın mı? Bach'ı dinledin mi? Mısırsı heykeli önünde saatlerce düşündün mü? Hattat Mustafa Rakım'ın yazılarını seyrettin mi? Okuduklarını düşündün mü? İştiklerini kontrol ettin mi? Şöhretleri ölçüye vurdun mu?

Düşmanları düşünmeye alıştın mı? Memlekete karşı borcunu ödemek onurunu taşıyor musun? Vazifeni vazife olarak, menfaatsiz ve garazsizce yapmak elinde mi? Kaç insanı açlıktan kurtardın ve kaç genci eğri yoldan alıkoydun? İyilik, doğruluk, güzellik uğrunda ölümü bile hiçe sayabiliyor musun? Bu sorulara vereceğin cevaplar müsbet mi? Hayır, hayır! Öyleyse sen, törel ve saygıya değe bir şahsiyet değilsin.

Vazifeni Yap!

Ey, insan denilen ağaç! Üzerinde yaşadığın toprağa kök sal! Ye, iç, büyü, yemiş ver! Yalnız derin değil, ölün bile işe yarasın! Öldüğün vakit yurdunun toprağına toprak kat; yurdunun toprağı seninle çoğalsın!

Vazifenin ne olduğunu bana sorma; çünkü onu benden iyi bilirsin.

Vazifeni yap! Menfaat için, kazanç için, iyi görünmek için değil, vazife olarak yap!

Vazifeni yap! Vazifeyi yapmak kolay değildir; onu insanlığımıza aykırı bir şey olarak aldıkça ve anladıkça. Vazife aşkını edin!

Vazifeni yap! Vazifeni yapmak için örneğe ihtiyacın yoktur. İnsan değil misin, kendini yokla; vazife buyruğunu içinde, kendinde bulacaksın.

Genç adam! Bütün bunları yapmayı kahramanlık sanma! Vazifeyi her günkü vazife olarak yap! İnsanlık vazifeni efsaneleştirme! Roman kahramanı değil, insan ol! Vazifeni alçak gönülle, sessizce yap!

İnanmak

Evet inanmak, her yapıcılığın, her yaratıcılığın başında olduğu gibi, inanmak. Onlara, kendine inanmak. Bilgisine, duygusuna, işine inanmak. Sonuna kadar inan ile çalışmak... Bütün, hayatımda inandım ve onun için başkalarını da inandırdım. Onun için kurtardım ve yaşattım. Siz ise inanmadınız. Onun için öldürdünüz. Şimdi ölüyorum, çünkü artık yaşayacağıma inanmıyorum.

Bir gün gelecek, bu yeryüzünden kötülük kalkacak, bütün insanlar birbirini sevecekler, kimse kimsenin zararını istemeyecek derlerse, yalan söylüyorlar, inanma! İyilik de, kötülük de bu alemin kuruluşunda vardır. Hayat iyiliğin kötülükle hiç durmayıp savaşması, bazen onu yenmesi, bazen de ona yenilmesidir.

Vazife sanatı en güç sanattır. Yemek, içmek, uyumak, iştihayı doyurmak güç işler değildir. Bunları isteyip istememek elimizde değildir.

Sana tükenmek bilmeyen bir hazine, kurumak bilmeyen bir kaynak, bir enerji alanı bildireyim: inanmak! Türklük idealine inan ve vazifeni yap!

İnanacaksın, Başaracaksın!

Keskin gören gözlerini dünya savaşına çevir, bak! Değerlerin boy ölçüştüğü kanlı meydanlarda sınırları koruyan, kahramanları ateşe saldırtan, dehaları seferber eden, ölüleri diriltten, dirileri tekrar ölümün kucağına atan milli ruhtan başka hangi büyük kuvvet vardır? Milliyetin bu yeryüzünde yaşayabilen en büyük ve en yaratıcı gerçek olduğunu unutma!

İnanacaksın; neye? Her şeyden önce bu yeryüzünde yaşayan insanlardan aşağı, geri yetkisiz olmadığını; kültürün de, medeniyetin de hiçbir zümrenin, hiçbir milletin inhisarı olmadığına; başkalarının kafatası seninkinden düzgün, istidatları seninkinden daha çok, iç hazineleri seninkinden daha zengin olmadığına inanacaksın.

İnanacaksın; niçin? Tabiatın elinden çıktığı gibi bütün insanların bir, aynı zaruretlere tabi ve aynı hürriyetlere layık olduğuna inanacaksın.

İnanacaksın; neye? Ferdin, gelip geçici, ferdi hayatın bir göz kırpmaya kadar kısa olduğuna; fakat millet hayatının uzun, sürekli, hemen hemen ölmez ve tükenmez olduğuna inanacaksın.

Başaracaksın; nasıl? Toprak, gök, deniz, kalp, ciğer, zeka, millet, insanlık, devleti daha iyi tanıyarak.

Başaracaksın; nasıl? Sana aşağılık, gerilik, bitkinlik duygusu veren her şeyi yok ederek sen daima vazifeni yaparak sen daima çoğalarak.

Milleti Anla!

Bizi ölümlerimize sınımsız efsaneler masallar, atasözleri, prejüjeler vardır. Bunları söküp atmak ne elimizdedir, ne de bu iş faydalıdır.

Milli varlığımızın ilk cevherleri akıl ve medeniyet alanını dahi aşan bu derin ve karanlık zihniyette gömülüdür. Coğrafya, tarih, politika, medeni ihtiyaç ayrımlarına karşı Türk bırakan, aynı insan soyu ve vicdan birliği olarak tanıtan işte kültürdür.

Kültür ile medeniyeti ayır artık! 1908'den beri sürüp gelen bu kültür ve medeniyet kavgasını bitir artık! Kültür bir milletten doğan ve yalnız o millete mahsus olan, milletten millete değişen, milletten millete geçmeyen şeyin, manevi değerlerin adıdır.

Medeniyetin kültüründen apayrı bir şey olduğunu unutma! Medeniyet demek akıldan doğan, teknikte yaşayan, yalnız bir millete mahsus olmayan, milletten millete geçebilen, milleti millete benzeten, sosyal tipten sosyal tipe değişen: teknik, metot, kaide, bilgi, bilim, fen demektir.

Kültür ile gelenek bir millete mahsustur, millidir. Medeniyet milletlerarasıdır. Medeniyet aklımızdan, kültür benliğimizden doğar. Kültür öğrenilmez; medeniyet öğrenilir. Millet olmak için medeni olmak yetmez, özel vicdanı, öz kültürü bulunmak ta gerektir.

Kültür milletin canıdır. O çıkarsa medeniyet denilen iskelet yaşamaz.

Fransız terbiyesi mi, İngiliz terbiyesi mi, Alman terbiyesi mi, deyip duran kozmopolit! Türkün terbiyesi yalnız ve ancak Türk olabilir. Millet ticaret mantığı değildir ki yad ellerden satın alınabilsin!

Kendine Dön!

Hayrettin, Sinan, Kasım, Mehmet Ağa, Şeyh Hamdullah, Mustafa Rakım, Yunus Emre, Karacaoğlan, Atatürk, İnönü... dünyanın en ulusal, en orijinal eserlerini yarattılar. Fakat, bu eserlerin örneklerini dışarıda, olduğu gibi, hazır bulmadılar. Bu büyük yaratıcılar milli kalan eserlerine nasıl ulaştılar?

1. Aşağılık duygusu taşımadığı için.
2. Yabancıları taklit etmedikleri için.
3. Halk içinde yaşadıkları için.
4. Ulusal geleneklerden ayrılmadıkları için.
5. Ulusal benliklerinden ilham aldıkları için.
6. Yeni tekniği benimsedikleri için.
7. Durmayıp yaratma denemeleri yaptıkları için.

Türk! Başka milletlerin medeniyetini öğren, taklit et, istersen onlara hayran ol! Fakat başka milletlerin kültürünü, geleneklerini alma.

Türk! Kendini başka milletlerden aşağı görme.

Türk edebi! Türk olmayan bir dilin geleneklerini Türkçeye sokma.

Durma, Yarat!

Bir yalının penceresinde, bir derenin kıyısında oturup engine dalma! Tabiatın kucağında romantikler gibi kendinden geçme! Tabiatı gör, duy, yaşa; hakkındır. Fakat, onu yen; vazifendir. Tabiat dininden çık; hak dinine gir: Tabiatı yen! Yaratıcı ol! Tabiatı onun kulu gibi değil, yaradanı gibi sev! Tabiata yenilme, tabiatı yen! Tabiata hayranlıktan vazgeç; onunla oyna; toprağını eş, suyunda yüz, havasında uç, balıklarını tut, midyelerini çıkar, dalgalarını aş, bulutlarını, korkma çiğne!

Durmak, ölmektir; yaşamak, yaratmaktır. Maddeden maddeye atlamak, kalıptan kalıba geçmek, her seferinde yaratıcı kudretini kullanmak; işte bu alemdeki sonsuz evrimlerin sırrı! Türk! Yaşıyorsun, çünkü yaratabiliyorsun; ölenlerin yerine dirilerini, eskiyenlerin yerine yenilerini koyabiliyorsun, bayatlayanları tazeleyebiliyorsun. Yaşıyorsun, yaratıyorsun; çünkü canlısın. Türk, durma, yarat!

Yurdunu Sev!

Sevmeye ehliyetin var mı? Sevmek istiyor musun? Sev! Her güzel şeyi sev, doya doya, kana kana sev! Sevmek için ülke ararsan, üstünde ve altında yaşadığın, suyunu içtiğin, toprağını emdiğin yurdunu sev! Gözle görünen, elle tutulan, şenlenmesi elinde olan Türk yurdunu sev! Hayali, itibari soyuk, fantastik ülkelere sakın aşık olma! Mantığında yarattığın, muhayyilele süslediğin, zihninle içine girip oturduğun sözde yurtları yık! Yalana bel bağlama, gerçeğe güven! Genç adam! Bu toprağın adamı olduğunu hiç unutma! Yurdunu sev!

Yurt her şeyden önce kuvvetli bir şuurdur: Vatan sözünü söylediğimiz, işittiğimiz, vatani düşündüğümüz zaman bir an önceki gibi kalmamız mümkün değildir.

Yurt bu toprak üzerinde nefes aldığımız hava, içtiğimiz su, yediğimiz buğday başkaları mıdır? Vatan uzvi varlığımızı besleyen ana kaynak mıdır? Hayır; yurt fikri menfaat, istihsal, refah, tasarruf düşüncelerine yabancı bir şey! Yurt durmayıp sömürülecek bir şey değil, uğrunda can feda edilecek kutsal, üstün, manevi bir ülkedir.

Devleti Say!

Dünya yıkılsa, biz yine yerli yerimizdeyiz. Biz bu alemde kuvvetin de, zaafın da kaynağı ne olduğunu her milletten daha iyi bilen bir milletiz. Biz yalnızlık, ayrılık, çekememek, kötü şeyler olduğunu denemiş ve öğrenmiş bir milletiz. Ölüm ihtimallerini yok ettik; yaşama imkanlarını vazettik ve Türkiye denilen coğrafi birlik ve Türklük denilen manevi birlik halinde yaşıyoruz.

Gövdemizde hiçbir yarıklık, ruhumuzda hiçbir ayrılık yoktur. İnönü milletimizin babası, medeniyetimizin bekçisi ve kültürümüzün mümessilidir. Ondan korkmuyoruz, onu seviyoruz, onu sayıyoruz, onu kendimizden ayrı görmüyoruz, onunla biriz. Onun için dünya yıkılsa biz yerli yerimizdeyiz.

Türk tarihi gösteriyor: Türk ne zaman kendine iyi bir baş bulmuşsa dünyanın en kuvvetli bir devleti olmuş, ne zaman kötü bir başı başında taşımak felaketine hatlanmışsa devletini de, kendini de felakette görmüştür.

Ordu

Bu alem bir savaş alemidir. En aşağılık yaratıklardan en yüksek varlıklara kadar savaş tabiatın değişmez bir yarasıdır. Dünya kurulduğundan beri büyük küçüğü sürer, kuvvetli zayıfı ezer, ileri geriyi kendine katar, medeniyeti üstün olan medeniyeti geri olanı kurutur, askerlik geleneği olan geleneksiz olanı eritir, ölmesini bilen ölmesini bilmeyeni yener. Ordusu olan ordusu olmayanı yok eder. Savaş bu kadar korkunç, gerçek iken onun varlığını, yokluğunu çekişmek ahmaklıktan ileri gelmiyorsa bozgunculuktan ileri gelir.

İnsan kültürlü ve medeniyetli insan, yaşamayı bildiği gibi vazife için ölmeyi de bilendir. Ordu hem yaşama iradesini, hem de ölme iradesini birden öğreten bir okuldur. Asker ocağı bir terbiye ocağıdır.

Orduya İnan

Ayrı bir dilin var; adı Türkçedir. Türkçeyi yeryüzüne yaymak istiyorsun. Bu isteğini hakim kılmak için sana kuvvet gerek. Sana kurmayı, erleri, silahları ile hazırlanmış bir kuvvet cihazı gerek. Bu kuvvet ordudur. Orduya inan!

Yaratıcı mimar, bu alemdeki vazifen daha bitmedi. İnsanlara yapıcılığı öğretmen için elin, kolun, bağlı olmamalı. Hürriyetini sana silah kuvveti verir. Bu kuvvet ordudur. Orduya inan!

Senin var olman, yaşaman, Adem oğullarına hocalık etmen gerek. Seni koruyacak, seni yaşatacak kuvvet, ordudur. Orduya inan!

Havaya Hakim Ol

Vatan fikri önce yurt fikri, yurt fikri, toprak deniz ve hava fikridir. İnsan yalnız yürüyücü ve yüzücü değil, uçucu bir hayvanda oldu. Havaalarını içine almayan bir yurt düşünüşü eksik kalır. Dost havadan geliyor, düşman havadan! Yurdunun karası ve denizi gibi hava kapılarının da anahtarı senin elinde olmalı.

Hava karşısında mütevekkil olmamalısın! Havayı tabiatın korkunç kuvvetlerinden biri sanmak, hürriyetini onun kaza ve cilvelerine bağlamak, bu menfi ve içli durum, orta zamandaki zahit insanındır.

Genç Adam Oku!

Genç adam! Her şeye gelişi güzel itiraz etme! İtiraz var ki makuldür: daha iyisini istemek için, daha iyisini yaptırmak için, daha iyisinin yolunu göstermek için. İtiraz etmek için itiraz etme; ukalalıktır, hastalıktır. Genç adam! Hayattan, olağandan, korkma! Bir konuyu düşündüğün zaman önce onu olduğu yerde çevresi içinde bırak! Onu toprağından söküüp çıkarma, soyuk bir varlık haline getirme! Yeryüzünün yaratıklarını yerin yüzünde bırak! Konunu fiziki ve manevi zaruretlerinden ayırma! Onu kanatsız, bacaksız, kuşlar gibi havada sallandırma! Kusurları gör, fakat tenkit ediyorum diye, kargalar gibi leşler üzerine konma! Hoş görmeyi bil, insafın arşı alasına çık! İnsanın hep kusurlu olduğunu hiç unutma!

Çoğal!

Türk! Türk kadınının eşsiz güzelliğini tat ve onun Türkü çoğaltmak için yaratılmış olduğuna inan! Kendine bir Türk kadını seç, onunla evlen! Çocuk yetiştir! Türk çoğal! Türk; durma, yarat!

Tabiat insanlaşmak için çocuk istiyor. Erkekler! Kadınlarınızdan çocuk isteyin, doğursunlar! Kadınlar! Erkeklerinize çocuk verin, sevsinler! Türkler; çoğalın!

Çoğal! Çoğalmak için evlen! Yuva kur! İlk işin Türk yurdu için çocuk yetiştirmek olsun! Çocuk yetiştir! Oğlan, kız, çocuk yetiştir! Bir, iki, üç, dört, beş, mümkünse on, on beş çocuk sahibi ol!

Her zaman, her yerde, herkese çocuk propagandası yapın!

Altan Baltacıoğlu'na Açık Mektup

Altan! İdealist olmak, ideal için her fedakarlığı yapmak; bir yoldur. Realist olmak, gerçek zaruretlere için her ideale kıymak; bu da bir yoldur. Fakat, üçüncü bir yol daha vardır, ara da bul!

İnsaniyeti iste; fakat elinde olana sahip ol!

Üvey anasının eytam maaşıyla geçinenlerin sözüne inanma! Onların yaşayışları gibi, düşünceleri de sakattır.

Okumanın faziletinden bahsedenler çoktur. Ben sana anlamının büyüklüğünü gösterdim.

Hiçbir zaman kötü niyetli olma. Olacağın adam şudur: iyi niyetler için iyi vasıtalar kullan.

Eğer insanlara kızarsan insan değilsin. Çünkü aklın yok demektir.

Adaletli ol!

Burada yağmurlar yağıyor, göklerde bulutlar uçuşuyor. Fakat işimiz çok aydınlıktır. Hürriyet güzel şey! Bir gün gelecek, Türkiye 50 milyon olacak.

Tuna Baltacıoğlu'na Açık Mektup

Ademin oğlu olduğunu, onun ise balçıktan yaratıldığını hiç unutma! Yapın çelikten de olsa fanisi bir gün gelecek öleceksin. Öyleyse yaşama sanatını iyice öğren ki rahat ölmeyi bilesin.

İnsan tek olarak hiçbir değer taşımaz; unutma! Tek olarak bir et ve kemik yığınının başka bir şey değilsin. Bütün manevi değerler, içinde yaşadığın, millet denilen, topluluktan gelmiştir. Millet bütün manevi değerlerimizin kaynağıdır. Milletine sarıl ondan ayrılma!

Her birimizin ideali meslek veya şeytan olmak değil, insan olmak ve insan kalmaktır. Meziyetleri ve reziletleriyle her birimiz bir insanız ve insan kalmak zorundayız. Eksiksiz kalmaya çabala, fakat unutma! Adem oğlunun hamuru işte bu hürriyet ile zarureten yoğurulmuştur.

Ne olursan ol, tam bir insan olmak için edebi ve artistik kültürün bulunmalı.

Milliyetçiliği türlü türlü tarif ederler. Bence o gelenekçiliktir. Milletin ölmek bilmeyen bir takım değerleri vardır. Onları vicdanında sakla ki her zaman Türk kalasın. Köksüz ağaç olmaz; geleneksiz de millet olmaz.

Kahramanlar

Kahramanlık içinde zekanın ve tekniğin oynadığı rolü işaret edenler hiç şüphesiz ki yanılmıyorlar. Fakat düşman karşısında zekasını selametle, isabetle, işletmek için her şeyden önce kahraman olmak gerektir. Fizik kaşifleri aklın dâhileridir; kahramanlar, ruhun! Kahramanlar efsanevi varlıklardır: efsaneden doğanlar, efsaneye yaraşır bir hayat yaşarlar, öldükten sonra da efsaneye karışırlar.

Kahraman! Sen binlerce ferdin taşıyamayacağı vazife ve feragat yükünü tek başına omuzlarında taşımak kudretini gösteren devsin. Kahraman! Sen milli törenin insanlaşmış örneğisin.

Koca Sinan

Sinan! Sen kimsin? Gelip geçici bir insan mısın? Orijinal bir fert misin? Yoksa bir devrin en büyük mimarı mısın? Sinan! Bir ferdin, bir şahsın, bir devrin hayatına sığmayan esrarlı oluşun nedir? Sen nesenin? Nereden geliyorsun, nereye gidiyorsun ve sen nesenin?

Sinan! Sen bir mimar değilsin; bir alemsin.

Analar, babalar, gençler, ihtiyarlar, alimler, cahiller, durgunlar, coşkunlar! Sinan'a varıp Türk'ün kainat rüyasını görün, şerefelerine çıkıp Sinan'ın miracına yükselin ve oradan Türk'ün ezeli hak ve hakikatine

kavuşun! Biz Türkler nereden geliyoruz, nereye gidiyoruz ve biz neyiz sualini bir de Koca Sinan a sorun! Sfenks in hayat muammasını o çözecektir.

Nasrettin Hoca

Çocuklar ve halk için bir Nasrettin hoca hazırlıyorum. Metinler üzerinde çalışıyorum. Bazı arkadaşlarım bazı fıkraların hocaya ait olduğundan şüphe ediyorlar. ‘Hoca aldatıcı, yalancı değildi; saf, temiz bir insandı., diyorlar. Anlıyorum, hocayı çok sevdikleri için onu hayallerinde meslekleştiriyorlar. Ama o da kusurlarıyla, eksiklikleriyle bir insandı.

Mustafa Rakım

Avrupalıların Yunan Medeniyetiyle başlayan tabiata girme gayreti 16. Asırda eksiksiz bir taassup halini alıyor. Eşsiz ve rakipsiz kalan bu sanat tarihinde bir Mustafa Rakım çıkıyor.

Mustafa Rakım için heykel dikilmesini istiyorum. Şimdilik bu büyük sürrealizm dâhisi için türbesinin üzerindeki kitabe yazısını tekrar edelim: Sabıka sadırı Anadolu ve Hazini Kelamürrebbani Hattat Mustafa Rakım Efendi ruhu için Fatiha!

Meçhul Asker

Muhterem kardeşlerim! Meçhul asker kimdir, nereden geliyor, niçin bu kara topraklar altında yatıyor! Benim gibi siz de bu suali kendi vicdanınıza soruyorsunuz. Ve doğru cevap bekliyorsunuz. Selam; dünyadan ahirete, malum askerden meçhul askere selam! Hürmet Türk istiklalini yoktan vücuda getiren insanların dehasına hürmet! İman, Türk’ün temiz ve tükenmez olan ebedi hayat kudretine!

Meçhul Öğretmen

Yolsuz, ışıksız ve sıtımali köyde ışıksız, sırasız ve kitapsız bir köy odasında, davar güden, tezek yakan çocukları aldın, okuttun, adam ettin. İnandın, yarattın ve öldün. Biz yaşayanlardan ölen sana en büyük sevgi ve derin saygı!

Uzak bir vilayetin adı coğrafya kitaplarına girmeyen bir köyünde unutulmuş bir öğretmen vardır. Bu köyün umutsuz öğretmenini için bu yeryüzün de neye inanmak meçhuldür?

Tek kuvvet, tek büyüleyici kudret: bu meçhul öğretmen okulunda iken en çok sevdiği, en çok saydığı, en çok beğendiği öğretmendir.

Hiçbir menfaat karşılığı olmayarak ve ölünceye kadar! Meçhul öğretmene selam ve saygı!

Öğretmen

Heykeltıraşlık, cerrahlık hakkı büyük sanatlardır. Ancak heykeltıraşlık ve cerrahlık sanatından daha güç bir sanat vardır: öğretmenlik sanatı!

Öğretmenin meydana getireceği eser de çocuğun sosyal şahsiyetidir. Çocuğun mükemmel bir genç olarak yetişmesini ister. Atatürk olarak yetişmesini ister.

Gökalp

Ziya Gökalp kimdir? Türk aklının ulu manzaralarından biri! Manevi, sosyal bilimler alemimizde orta çağı kapayan, Rönesansımızı açan anahtar! Parçasız ve eksiz bir Tanzimat! Türkün XIX uncu asır felsefi romantizmasını yaratan! Türk'ün tükenmez ve ölmez hayatına aklıyla inanan! Bir aksiyon adamı değil, bir fikir adamı! O, Türk inkılap tarihinde her şey değildir; fakat küçük, büyük veya pek büyük, bir şeydir. Milli oluş bütün bu küçük, büyük şeylerden doğar.

Ziya Bey, siz o kadar büyüksünüz ki bunu ifade etmek içine bizzat yarattığımız milli edebiyatın kuvveti bile kafi gelemes. Sizin büyüklüğünüzü teslim için susmak lazımdır. Çünkü sükut, bilirsiniz ki, ekseri ahvalde bir belagattir. Yalnız, ziya bey, mezarının başında susarken içtimaiyatınızın büyük ve sert bir kanunu tekrardan kendimi alamıyorum: fertler fani, milletler ise sırrı ebediyete mazhardırlar.

Köylü Ayşe

Bizler münevverleriz; halk da halk! Biz münevverlerle halk arasında şu garip farkları buluyoruz:

1. Halk bizden daha cahil değil. Halkın bilgisi başka bilgi.
2. Halk bizden daha az akıllı değil; aklını kullandığı yerler başka.
3. Biz münevverler az çok kozmopolit insanlarız; halk hep milliyetçi.
4. İdealist görünen bizler gerçekte ütöplastiz; halk ise hem realist, hem idealist.
5. Biz kitapiler yapmacık bir dil kullanıyoruz; halk öz dilini kullanıyor ve yaratıyor.
6. Bizler aile, evlenme, boşanma meselesini münakaşa edip duruyoruz; halk nüfusumuzu artırıyor.
7. Biz okumuşlar yabancı sanat teknikleri öğrenmeye çabalıyoruz; halk orijinal sanat değerlerini yaratıyor.
8. Biz apartmanda rahatsız oluyoruz; halk kerpiç kulübesinde rahat ediyor.
9. Biz akıllılar ilmimizle övünüyoruz; halk bize duygusuyla kılavuzluk ediyor.
10. Biz ince adamlar kara cahillerle alay ediyoruz; halk bize acıyor.
11. Biz hünörliler kaşık yapıyoruz; fakat halk bu kaşığın sapını ortasına getiriyor.

Han Uşığı

O akşam Adana'dan Ceyhan'a inmiştim. Gece yarısı çok hana benzeyen bir yere girdik. Han uşığı ile karşılaştık. Beni odama götürdü. Sabahleyin ona elli kuruş verip, kahvaltı almasını söyledim. Bana çok güzel bir kahvaltı getirdi. Ayağında pabuç ve şalvar giyen bu köylünün içinde ince bir ruh vardı. Ona hayran olmuş kalmıştım. Kendinden başkasına benzemeyen her Türk böyledir.

Limoncu

Üsküdar da her zaman gördüğüm ihtiyar bir limoncu vardır. Fakat limon sattığını hiç görmedim. İçimden bu adam nasıl geçiniyor dedim. Acaba sadaka falan mı veriyorlar, diyordum. Günün birinde yine onun önünden geçtim ve biri onun eline para sıkıştırdı. İhtiyar adam nedir bu para dedi. Adam sadaka dedi. İhtiyar bir an bile bocalamadı. Elindeki parayı bütün kuvvetiyle yere çarptı. Gönül denilen şey ne esrarlı alemdir.

Türk Olan Her Şey

Demin elime eski bir Son Telgraf gazetesi geçti. Kır kahvelerinin hususiyetleri diye güzel bir yazı var; bu kahvelerin güzelliklerinden bahsediyor. Bence Türk olan her şey güzeldir.

Doğançay

Arifiye ve Gevye arasında, Doğançay'ı hatırlar mısınız? İşte benim güzel bulduğum tabiat parçası burasıdır. Doğançay'da dağlar, bayırlar, ırmaklar, ormanlar, sarp kayalar... her şey vardır.

Yeşil

Yeşil'in karşısında duran bir insan benim gibi şu ulu gerçekleri sezer:

1. Yeşil bir atasözü kadar sade bir Türkçedir.
2. Yeşil aklın kategorileri gibi sağlam ve temellidir.
3. Yeşil her laik ve klasik eser gibi beşeridir.
4. Yeşil her edebiyat sırrına ulaşan insan eseri gibi yamasız ve eksiksiz bir Mutlak'tır.

Süleymaniye

Süleymaniye! Dünyanın en büyük mimari eseri olan siz ilhamınızı yine bu topraklarda yaşayan insanların gönlünden çaldığımızı bilerek, bilmeyerek meydana geldiniz. Sizde yalnız Sinan'dan kopup gelen kaç değer kııntısı vardır?

Hereke

Hereke nedir? Birçok kimseler için sadece bir demiryolu istasyonudur. Benim için hiç böyle değil. Benim için Hereke saadetin yuvasıdır. Orada en çok sevdiğim bir şey, akarsu vardır.

Papuççu

Kastamonu'da ticaret odasında yerli mamulat koleksiyonun önünde duruyorum. Bir çedik papuç var, ona bakakalıyorum. Hemen çarşıya gidiyorum ama yok! Dükkancılar benim bu halimi merak edip yanıma geliyorlar. Ve arıyorlar. Sonunda bir ihtiyara soruyorlar ve ihtiyarın cevabı: hah! Kalıplarım evde duruyor... sonra durdu. Nefes alır gibi yaptı. Onları bizim çocuklar odun yerine yakmak istediler; bırakmadım, ben öldükten sonra yakarsınız diye vasiyet ediverdim!... Çedik papuççu bu sözleri söylerken gülüyor muydu, ağlıyor muydu, anlayamadım; fakat ben için için ağlıyordum. Şimdi bu yazıyı yazarken hırsımdan deli gibi gülüyorum.

Yemeklerimiz

Yemekler de milliyeti ayıran hususiyetlerden biridir. Türk kanı Türk yemeğiyle kuvvetlenir.

Çorba

Çorba ideal bir Türk yemeğidir. Onda her şey vardır; sağlık, azık sıcaklık, sohbet, sadelik, fakirin ve zengin eşitliği.

Ey şehirli! Birçok şeyler arasında Türk çorbasını da unuttun! Midene şimdi neleri indiriyorsun?

Aşure

İdeal yemek en kuvvetli olan değil, en çok yenen, en ucuz olan da değil, en istekli yenen, en istekli yendiği için en iyi hazmedilendir.

Aşurenin komşuları arasında ne muhallebi, ne sütlaç ne de tavukgöğsü onunla yarışamaz.

Pastırma

Pastırma Türk icadı yemeklerin en talihsizidir. Bunun sebepleri vardır:

1. Hazmı güç sanılır.
2. Bazı pastırmaların ölmüş, kokmuş hayvan etinden yapıldığı sanılır.
3. Kokusu ayıp sayılır.

Pastırma birinci derecede iştah açıcıdır. İkincisi; pastırma yalnız ve ancak diri ve iyi etten yapılabilir. Bayat, kokmuş etten pastırma tutmaz, yapılamaz. Üçüncüsü; pastırma kokar; fakat pastırma yiyen ağzını muhatabının ağzına yaklaştırırsa, yahut karşısındaki adam pastırma yiyenin ağzının içine girercesine yaklaşırsa!

Pastırma etten çok kuvvetlidir. Azı şifa ve gıda, çoğu zarar ve ziyandır.

Akide

Bazı şeyler bir defa icat edilir; fakat mükemmel olarak icat edildikleri için artık daha mükemmel olamazlar. Alaturka divan, uskumru dolması, tarhana çorbası, lokma gibi. Alaturka şeker de böyledir. Alaturka şeker alafranga şekerle ölçülmeyecek derecede öz ve gür şekerdir. Alaturka şeker dururken alafranga şekere akınmak kendine inanmamaktan ileri gelir.

Sedir

Sedir ideal bir oturma yeridir. Arkasından, sağından, solundan Kırşehir ve Mucur yastıklarıyla beslendiği zaman en rahat koltuk ve kanepeler olan sedir vücudun bütün yorgunluğunu birden alır. Sedir, Türkün her yarattığı şey gibi, dayanıklı, kullanışlı, temiz ve rahattır.

Lafçılar

Lafçılar yapıcılarının taban tabana zıddıdır. Yapıcıları lafçılardan ayıran, bunların durmayıp başarmaları, eser yaratmaları, lafçılarının ise durmayıp laf söylemeleridir.

Saygısızlar

Utanmazlık, edepsizlik, saygısızlık, moda oldu! Utanmamak işinde yarışa çıktık! Büyük saygısı, değer sevgisi kalmadı mı? Kendimizden vaz mı geçiyoruz artık! Ey analar, babalar, ağabeyler, ablalar! Cahil yetiştirin, aciz yetiştirin; fakat sakın utanmaz, saygısız insan yetiştirmeyin!

Karıştırıcılar

Gökalp bunlar için ihtilatçılar derdi. İhtilatçı adam gerçi münzevi adama benzemez, içtimai adama benzer. Fakat girdiği yeri karıştırır. Bunlar cemiyet dünyasının düztabanlarıdır. Karıştırıcılar psikolojik sebeplerden dolayı içtimai muhitine alışmasını bir türlü beceremeyen densizlerdir; nizam, intizam, inzibat onları sıkır. Bu sıkıntılardan kurtulmak için durmayıp, dinlemeyip cemiyeti bozmaya çabalarlar. Kuyruğunu kapana kaptıran tilki mantığıyla!

Köksüzler

Köksüzler baş aşağı dikilen ağaçlara benzerler; hiç yeşeremezler, oldukları gibi kalırlar! Köksüzler mutlaka parazit olurlar. Löksüzler mutlaka hülyacı olurlar. Köksüzleri köklendirmek için tek çare: havada kalan köklerini toprağa sokmaktır.

Soysuzlar

Her ulusta kendini ötekilerden aşağı gören insanlara, hatta bunlar arasında, fikir ve felsefe adamlarına bile rastlayabiliriz. Fakat bu kendini aşağı görme duygusu ulusta bir çoğunluğun malı olunca o milletin kolektif sağlığı yerinde değildir. Bu hal manevi bir soysuzlaşmanın başlangıcıdır ki önü alınmazsa o milleti yok eder. Kendi milletini başka milletlerden aşağı görenlere soysuzlar diyelim.

Noel

Ben Türküm; Türk kaldıkça evliyalarım kızmak, şeytanlarımı beğenmek hakkımdır. Ben Türküm; Türk kaldıkça en miskin bir Türk evlyasını en acar bir Hıristiyan azizine değişmem; çünkü benimdir. Ben

Türküm; Türk kaldıkça şeytanların en büyük lanetleri azizlerin en büyük şefkatlerinden yeydir; çünkü bendedir. Ben Türküm; benim kafamda Noel baba şarapçı suratlı bir papastan başka bir şey değildir; bana yabancıdır. Ben Türküm; Noel babanın bebekleri benim meleklerim, cinlerim değildir. Ben Türküm; çocukları sevindirmeden önce aldatan Noel babanın örfleri benim örflerim değildir. Noel gecesi yaklaşıyor. Türk! Çocuğuna Noel baba denilen korkunç yanlış öğreteceğine, evliya denilen iyi yalanı öğret!

Mehmet Ağa

Üç asır var ki Mehmet Ağa isminde başı kavuklu, ayağı çarıklı bir adam; mimarlık alemine bir harika göndermek emeliyle bu günkü Sultanahmet camiinin temel taşlarını atmıştı.

Türkün Ölmeyen Ruh

Ben İstanbul da doğdum. Babam Baltacıoğlulardan İbrahim Ethem'dir. Tophane Müşiriyeti'nde katıptı. Onun babası Baltacıoğlulardan Abdurrahman Efendi bir çok muharebelerde bulunmuş, yedi sekiz yerinden yaralanmış bir gazidir.

Cihangir'de yıkılan eski evimizin alt katındaki yer odasının duvarında büyük babamın muharebelerde kullandığı kılıç asılı dururdu. Çocukluğumda beri bu kılıca bakar durur, fakat onun sırrını, manasını bir türlü anlayamazdım. Bu kılıç sanki çelikten, madenden ayrı bir hüviyet taşıyordu; onun sanki bir şahsiyeti vardı! Uzun müddet bu kılıcın karanlığını delememiştim. Beni bu sıkıntıdan ilk kurtaran babam oldu.

Biz Türkler Nereden Geliyoruz Nereye Gidiyoruz

Bursa'nın münevver yurttaşlarına söz söylemek fırsatını bana verdiklerinden dolayı kendilerine öteden beri derin saygılarla bağlı olduğum Bursa Valisi Kefik Koraltan'a ve Bursa Halkevi reisine candan teşekkür ederim. Bursalılara söz söylemenin hususi bir ehemmiyeti olduğunu biliyorum.

Halk dün ve bugün olduğu gibi yarın da münevverin arkasından gitmeyi bilecektir; elverir ki nu münevver o halktan olsun ve halk bu münevvere inanmış olsun.

Millet Nedir?

Bir milletin işlerine karışmak yetkisini kendinde bulanların ilk çözeceği, çözmek zorunda olduğu problem şudur sanıyorum: millet nedir, ne değildir? Bu soruya doğru, yanlış bir cevap vermek olabilir. Fakat millet için yaptığımız işler de bu doğruya, eğriye göre doğru veya eğri olmaktan kurtulamaz.

Biz her şeyden önce bir millet, yani törel ve orijinal bir kültür soyu olduğumuza inanmalıyız. Neden özel bir soy oluyoruz? Çünkü geleneklerimiz vardır ve bu gelenekler başka hiçbir milletinki değildir.

Gelenek

Türke Doğru, konusu üzerine yazı yazmaya başladığım günden beri itirazları bir araya toplarsak şunları buluruz:

1. Baltacıoğlu geçmişe dönmek istiyor. Nerede ise bize elle yemek yedirecek! Bu muhafazakarlıktır, irticadır.
2. Asım Kültür itirazda bulunmuştur ve şudur: Ananesiz millet olmaz, fakat ananenin iyisi de vardır, kötüsü de. İkinci itiraz akşam da Türke Doğru için bir tenkit yazısı yazan va-Nu tarafından yapılmıştır. Konusu şudur: şüphesiz ki anane kökünden ayrılmamalı, fakat yok edilmesi gerekli milli ananeler olduğu gibi, alınması gerekli olan beynelmilel ananeler de vardır.

Önce bana gelenek sözünden ne anladığımı tekrar apaçık söylemek düşüyor. İşte söylüyorum.

1. Gelenek başka, tör yani örf başkadır.
2. Gelenek bir milletin hiç değişmeyen değeridir.
3. Gelenek zümre malı değil, halk malıdır.

4. Törler kabile, aşiret, hanlık, millet gibi sosyal tipler değişikçe değişir.

Milli Ahlak Problemi

Bugün Ulusta gördüm. Maarif Şurası 15 Şubat 1943'te Ankara'da toplanacakmış. Bu haber beni çok ilgilendirdi. Çünkü ben bu gibi toplantıların memleketin kültür ve eğitimi için çok faydalı olduğuna ve olacağına inanan bir insanım.

Maarif Vekilliği'nin Ulus'a gönderdiği tebliği işte bu rahatlıkla okumaya başladım. Okudukça gözlerim dört açıldı.

- Okullarda ahlak terbiyesinin değiştirilmesi,
- Türk ahlakının sosyal ve kişisel prensiplerinin belirtilmesi,
- İlk ve orta dereceli okullarda bu prensiplerin gerçekleşmesini sağlayacak tedbirlerin düşünülmesi ve mesleki ve teknik okullarda aynı prensiplerin iş ahlakına da tatbiki,
- Bu tedbirlerin programa bağlanması,
- Orta öğretim kurumlarındaki sosyoloji ve ahlak dersleri programının bahse mevzu prensipler bakımından incelenmesi,
- Yüksek öğretim gençliğinde ahlak prensiplerine bağlılığın işlenmesi
- Talebenin okul dışı durumlarının mürakabesi meselesinin incelenmesi.

Türk Ahlak Gelenekleri

Kapalı kapalı konuşulan konular kendiliklerinden açıklanamazlar. Maarif Vekilliği Maarif Şurası'na gelen uzmanlardan Türk ahlakının prensipleri ne olabileceğini sormuştu.

- Ahlak, fiil, amel, iş yapmak, yerine getirmek, başarmak... soyundan aktif bir olgudur.
- Ahlak sahibi adam demek, bu yapıcılık şahsiyetini taşıyan demektir.
- Ahlak bir tek işi değil, bir topluluk işidir.
- Ahlak bize topluluktan gelir.

- Ahlak deęişebilen sürekli törelerdir.
- Ahlak örnekleri her cemiyetin kendisindedir.
- Ahlak eğitimin amacı gerçek ahlak şahsiyetlerini var etmektir.
- Türk ahlak eğitiminin amacı Türk ahlak geleneklerini ve törelerini yetişenlere aşlamak, onları ahlakça da Türkleştirmektir.

Klasikler

Sadri Ertem yazılarını çok defa tatla okuduğum değerli bir fikir adamıdır. Geçende Vakıt (26 birinci kanun) yine klasikler hakkında başlıklı bir yazısını okudum. Gerçi bu yazı Kutadgu bilig dururken ne diye Aristo'yu tercüme ediyoruz? Diyen bir okura cevap olarak yazılmıştır. Fakat bu yazıda öyle parçalar vardır ki, ister istemez soruyorum: sayın yazar bu yazıyla aynı zaman da bana da cevap vermek mi istiyor, yoksa bu bir tesadüf müdür? İşte ben bunun için tezimi tekrar aydınlatmak zorunda kalıyorum.

Aklı başında hiçbir Türk milliyetçisi Avrupa'ya gözümüzü kapayalım ve kendimize kapanıp, kalalım, demez. Ancak kaynaklara kadar gidelim deyince Yunan ve Latin kaynaklarına saplanıp kalmaya hakkımız var mı? Beşer kaynağı oradan mı başlar? Bunu da biz soruyoruz!

Mevlana'yı Nasıl Anlamalı

Bay Hülki Karagülle;

Benden Mevlana Celaleddini Rumi üzerine düşündüklerimi yazmamı istiyorsunuz. Böyle bir yazı yazabilmek için Mevlana'yı yalnız işitmek, hatta dikkatlice okumak yeter mi? Onun eseri üzerinde yıllarca durmak onun eserini yaşamak ta gerekmez mi? Ancak böyle, fena-fil Mevlana olduktan sonradır ki Mevlana'nın sırlarla dolu olan mutlak varlığına erişilebilir.

Milli Mantiğı Doğru

Bu başlığı okuyan bazı kimseler mantığın da millisi olur mu, diyeceklerdir. Çünkü bu kimselerin sanısınca mantık birdir ve insanlar arasındır. Ancak mantık deyince bir mantık değil, iki ayrı mantık hatıra gelmelidir: akıl mantığı, duygu mantığı. Birdir ve hiç değişmez sanılan mantık

bu ikinci mantık değil, birinci mantıktır. Levy-Bruhl'e göre bu mantık bir ve değişmeyici değildir. Bu zate göre, ilkel cemiyetlerde ön – mantık dediği ve kategorileri bizimkine benzemeyen hatta zıt olan, ayrı soydan bir mantık vardır. Sosyoloji aflı kitabımın spekülasyon sosyolojisi adlı bölümünde bu konuyu ilgilendiren düşünceler ve şahsi görüşler vardır.

Plana Doğru

Adı ister liberal, ister totaliter, ister Kemalist olsun, ulus bir fikir olmadan önce, ve bir fikir olmaktan çok bir realite, bir gerçektir. Bir gerçek ki canı kültür gövdesi medeniyet ve tekniktir. Millet hep manevi değer ortaklığı, işbirliği ve iş bölümüyle var olur.

Bütün ulusların kalkınma tarihi bize gösteriyor: bu oluşu yönelten ayrı hem de birbirini bütünleyici iki kuvvet vardır:

1. Kendi benliğine tutunmaktan ibaret bir dıştan içe gidiş.
2. Uluslararası tekniğe sarılmaktan ibaret bir içten dışa çıkış.

Birincisinin durması ulusun soysuzlaştırarak öldürür. İkincisinin durması ulusu zayıflatarak öldürür.

Öyleyse “bir ulusu nasıl kalkındırır? Sorusuna cevap verebiliriz:

1. Kültürün öz kaynağı olan halka giderek.
2. Medeniyetin laboratuvarı olan uluslararası tekniğe giderek.

Türke Doğru

Ülkü'nün 16 ikinci kanununun 1943 tarihli 32'inci sayısında Hıfzırrahman Raşit Öymen tarafından Türke Doğru adlı kitabım için yazılan uzun yazıyı dikkatle ve tekrar okudum. Bu yazının nasıl bir ruh dramı içinde yazıldığını göstermeden önce objektif denilebilecek bir tenkidin ana şartları üzerinde durmak istiyorum.

Tenkidin amacı konusunu, mümkün olduğu kadar bir fotoğraf objektifi gibi görmeye çalışmaktır.

Şimdi bu ölçüye göre Türke Doğru için uzun bir tenkit yazısı yazmış olan insanın ruh durumunu görelim. Münekkidin sözlerinden benim anlayabildiğim anlamlar şunlardır:

1. Türke Doğru organik bir bütünlük taşımayan bir makaleler yığındır. (Bu makale sözünü münekkit yedi defa kullanıyor.)
2. Türke Doğru'nun müellifi yolunu şaşırılmış bir geminin dümenine geçen bir kaptandır. Halbuki ortada fırtına da yoktur; telaşa da lüzum yoktur.
3. Türke Doğru'da muhteviyat olarak ortaya, arama ile bulunmuş hakikatler konulmamaktadır. Yazılar birer fikir serpintisidir.

Lale

Güzel kokusu, bir yana, gül benim en bayağı bulduğum bir çiçektir. Katmerlerinin üst üste gelişinde bir yapmacık hali bulurum. Gül bana ince kağıttan özene bezen işlenmiş yapma çiçekleri hatırlatır. Lale, benim yeryüzünde en güzel bulduğum çiçektir: iddiasızdır, sadedir, münhanileri son derece ahenklidir, renkleri hep kendine göredir ve baygındır. Lale, Türktür. Çünkü lalede bulduğumuz bütün bu karakterler Türk mimarlık sanatının ve Türk dekorculuğunun bütün zengin konularında vardır. Onun içindir ki lale ve onun yapısı ve onun tatlı münhanileri Türk sanatında bir form ve süs özü olarak kullanılagelmiştir. Türk sanat oluşunda laleyi kendine tem alan özel bir devir bile vardır: Lale Devri! Lalenin Türk ve Türk sembolü olduğu Türkler elinde üretilmiş olmasıyla da anlaşılmaktadır. Türkler durmayıp lale soyu var etmişlerdir.

Düşünüyorum bir de laleye dönüş devri olacak mı? Çünkü laleye dönüş sanatta Türke dönüşü anlatır, gülü sevmem, laleyi severim. Haşa! Gülü de severim; fakat açılmış gülü değil, henüz gonca halinde olan gülü! Çünkü gonca halindeki gülde ufak lalenin hali vardır.

EKLER

